

UJVIDÉKI HIRLAP.

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU LAP.

Megjelenik minden SZERDÁN és SZOMBATON.

Előfizetés: egész évre 12 K., félévre 6 K.,
negyedévre 3 K.

Egyes szám kapható a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő:

dr. Nemes Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Erzsébet tér 6-ik sz.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetések díjszabály szerint.

Magyar iskolák.

Állandó vita tárgyát képezi néhány év óta a közéletben az iskolák, kiváltképpen a népiskolák jellege. Ez a vita jelentékony részlete a felekezeti küzdelmeknek, melyeknek sajnos, nap nap után tanui vagyunk.

Ki az iskola? Az egyházé, vagy az államé? E kérdés körül folyik a vita s a vitatkozók nem egyszer elkeseredten, minden tárgyilagosság hiján rontanak egymásnak.

Holott meddő, egészen meddő ez a szenvedélyeskedés. Mert az államnak esze ágában sincs az iskolák tulajdonjoga beleavatkozni, viszont az egyház, dicső tradícióihoz hiven, jó hazafiakat nevel az iskoláiban.

A baj az, hogy mindkét félen akadtak tuzók, különösen a Páderék és Mócsyak légkörében. E tuzók megfedekeztek arról, hogy a magyar iskolának első és főkötelessége öntudatos, szabad polgárokat nevelni a magyar nemzeti állam számára. Nem felekezeti emberekké, hanem hazafiakká kell nevelni a gyermekeket, akiket Magyarország iskoláiban oktatnak. Ebben kulminál a mi közoktatásunk programja.

Magyarország számos vidékén — sajnos — még mindig úgy vagyunk, hogy a jó magyar hazafiak nem teremnek maguktól. Azzá kell nevelni őket az iskolákban. S amely vidéken nem ezt a főelvet tartják szemük előtt az illetékes tényezők, ott veszett ügy a magyarság ügye.

A felesigázott felekezeti érzés a nemzetiségi vidékeken együtt jár a nemzetiségi kérdés kielesülésével. Élénken igazolják ez állítás valódiságát a legutóbbi évek eseményei. Vak az, aki nem látja, hogy például a felvidéken a pánszlávizmus karöltve jár az ultramontánizmussal. Veszedelemes, állambontó jelszavak röpködnek ott szerteszéjjel.

Ki merné ily körülmények között kétségbevonni az államhatalomnak azt a jogát, hogy tőle telhető alkotmányos eszközökkel megakadályozza a külföldről táplált nemzetiségi propogandát? Ha ezt nem tennék, utódainknak jogos oka lenne arra, hogy megátkozzák azokat a kormányfőfiakat, akik midőn még módjukban állott, nem akadályozták meg a hazaáruló áramlatok terjedését.

Az iskolában kell megvetni a lelkekben a magyar hazafiaság fundamentu-

mát. És a mely iskolákban a felekezeti célok ezt a nagy elvet elhomályosítják: ott igenis éreztesse hatalmának és tekintélyének teljes súlyát a magyar nemzeti államhatalom.

Viszont arra teljes joga van mindenik felekezeti egyháznak, hogy a valláserkölcsös szellemet tőle telhető erővel és buzgósággal ápolja és jutassa érvényre a magyar iskolákban. Az iskoláknak ezt a jogát nálunk senki el nem vitatja és neki is akarja elvitatni. Ez az igazi kötelessége az oltár felkent férfainak, nemcsak a maguk szempontjából, hanem az állam szempontjából is. Mert az igaz hitvallással együtt jár az erkölcs és akik ezt oltják be az ezer és százezernyi iskola lelkébe, azok nem teljesítenek kisebb missziót, mint a magyar nemzeti állam bajnokai.

Ne folytassuk tehát a meddő vitát az iskolák jellege fölött. Az egyház iskoláit senki el nem akarja venni, az állam legkevésbé. Hisz örül, ha a maga iskoláit fenn tudja tartani 13000 egyházi iskola áll szemben 3000 állami iskolával — ez az arány megnyugtathatná az egyház legvérmesebb előharcosát is. Aki rémképeket lát és harcot hirdet, az nem

Az Ujvidéki Hirlap tárczája.

Adatok életrajzomból.

— Egy becsvágyó ember feljegyzései. —

Sokszor gondolok arra, hogy elenyészően csekély amaz emberek száma, a kiknek a halált elkerülni sikerül és ennelfogva bekövetkezhetik az a nap is, a melyen nekem is át kell engednem porhüvelyemet az enyészetnek. És a mikor ezt megfontolom, megdöbbenve jövök rá, hogy életem és működésem nincsen kellőleg megőrizve az utókor számára. Tevékenységem csendben folyt le. Mindig kerültem a feltűnést, a zajos sikereket. Nem irtam sem könyveket, sem szindarabokat. Hiszen kérdés, hogy a hálátlan nemzedék tudta volna-e azokat méltányolni? Nem foglalkoztam a politikával, nem szerepeltem a közpályán, mert a kor sivár szelleme kedvemet szegte és hazai babérokat sem szerezhettem, mert hiszen már az első sorozásnál minden katonai szolgálatra végleg alkalmatlannak nyilvánítottak. Nem voltak nevezetes szerelmeim, nem követtem el semmi nagy gáztettet és nem találtam fel semmit.

És noha mindezeket nem cselekedtem meg, mégis érzem, hogy nevezetes ember vagyok. Míg mások ugyanis cselekedeteikkel szereztek érdemeket, az én értékem azokban a tettekben van, a melyeket nem követtem el, és azokban a körülményekben, a melyek között nem követtem el őket. És az önmegtartóztatást és szerénységet oly erényeknek tartom, a melyek kell, hogy biztosítsák az

embertársak elismerését; és nagy erényeket gyakoroltam teljes életem át. Hogy pedig ezt bebizonyítsam, itt közlök néhány adatot életemből, a hálás utókor méltánylására bizván azokat.

Születésem és gyermekkorom.

Atyámat nem ütötte le a hajókötél és anyám sem volt mosónő. Az előbbi mint egyszerű, de becsületes bírósági végrehajtó működött, az utóbbi pedig hitvesi kötelességein kívül nem töltött be egyéb hivatást. Nem jutottam korán árvaságra és állandóan csendes és nyugalmas polgári jólét vett körül. Az iskolában sohasem voltam a jobb tanulók között; a szokott segédeszközökkel, mint magánuton való oktatás, busás új évi ajándékok a tanároknak stb. csusztam át csendesen és nagyobb izgalmak nélkül egyik osztályból a másikba.

Ime amaz okok, a melyek eleve megátoltak abban, hogy regényhőssé váljak. Ha apámat leütötte volna a hajókötél, anyám mosónő lett volna, engem gyermek koromban kóbor cigány komédiások csapata ragadott volna magával — életem nem-e válhatott volna tarka sőt izgalmas jelenetekben, idegfeszítő szövevényekben gazdaggá, melyek esetleg valamely rémregényíró tollát ihlették volna megírásra, ki tudja milyen káros befolyást gyakorolna azoknak az ifjaknak képzelmére, a kit esetleg olvassák. És azonban csendes polgárcsaládban születtem és gyermekeveim minden nevezetesebb esemény, kalandok, különösségek nélkül folyt le. Én ezt tartom hőlyeim és uraim első ifjukorom nagy érdemeinek.

Pályám.

Befejezve a középiskolát, más az én he-lyemben talán folytatta volna tanulmányait. Büszkén mondhatom, hogy én erre nem is gondoltam. Vagy talán jogász lettem volna és esetleg helytelen, erőtlén, védelmeim folytán ártatlan embertársaimnak kellett volna tömlőzbe szenvedniök? Vagy orvos, mikor meg kellett gondolnom, hogy hibás gyógykezelésem, vagy sikertelen operációim számtalan embertársamat jutathatták volna korai sirba? Politikus talán, hogy mint államtitkár, vagy miniszter — hiszen tudjuk, hogy ész vagy tehetség ez állások eléréséhez nem kell — mérhetlen károkat okozhattam volna szeretett hazámnak? Oh nem! Bennem az önfeláldozás, a közjó szeretete legyőzte a leglángolóbb ámbíciót. Azt a pályát választottam, melyen atyám is működött: egyszerű, de becsületes végrehajtó lettem. Lemondásomért nem várok jutalmat, de azt hiszem, hogy mindenki, aki e lapokat olvasni fogja, tisztelettel fog meghajolni emlékem előtt és az elismerés érzését fogja szentelni az önfeláldozás e szép példájának, mely a mai korban hajh, oly ritka!...

Működésem és életem nevezetesebb mozzanatai.

A végrehajtói pályán módomban lett volna jószággal, könyörtülettel, előzékenységgel sok könnyet letörölteni, sok nyomort enyhíteni. Én ezt sem tettem soha, könyörtelenül jártam el hivatásomban s habozás nélkül vettem el az özvegyek utolsó párnáját is, noha szívem veszett bele, mert bármily nehéz a kötelesség, azt igazi férfinak nem szabad teljesítése elől

cselekszik sem az egyház, sem a haza javára.

Mert a magyar nép, mint államalkotó nemzet szempontjából, az iskoláknak, legyenek azok akár felekezeti által fenntartottak, akár államiak, egy minden más szemponton felül emelkedő célt kell szolgálni:

Hű hazafiakat nevelni.

Ebben versenyeznek iskolaföntartók és tanítók!

Ujdonságok.

Árverési hiénák.

Hiéna: különben egy négylábu ragadozó állatot jelent, most azonban a hiénák kétlábu vállfajáról akarok szólni.

A négylábu hiéna délkeleti Afrika lakója és a temetőben az elhantolt holttestek holttesteit kaparja ki és azokat szétmarcangolja. Ezért a tulajdonáért nevezik hiénának. A kétlábu hiénák röviden: árverési hiénák, mindenütt és így Ujvidéken is találhatók. Foglalkozásuk: a testileg, lelkileg ugyan élő, de anyagilag meghaltak, vagyonának hulladékeit lehetőleg olcsón megvásárolni.

A kétlábu hiénák vad mohósággal kutatják az ujságokban az árverési hirdetményeket, finom szaglási tehetségükkel kipuhatolják, hol lehet valamire árverezni. És az árverések ép oly hosszú, mint szomorú történetében nem fordult elő egy árverés sem, hol a hiénák: az árverések törzslátogatói, jelen ne lettek volna.

Ők ott vannak mindig és mindenütt, akár éjjel, akár nappal, szárazon és vizen, tűzön, árkon, bokron keresztül . . .

És ott árvereznek! Vak elszántsággal! Nem szoknek ugyan nagy ugrásokkal felfelé az árak létráján, . . . csak szerény 5—10—20 fillérral javítják fel az általuk annyira gyűlölt hasonfoglalkozásuk ajánlatát. Néha azonban elkeseredett versengés támad. Hatalmas hangon ugyan, bár kisebb összeg emelkedéssel verik fel az elárverezendő tárgyak értékét és a végrehajtónak jó dobhártyával kell birnia, mert a nemes versengésből keletkező zsvivaj a dobhártya gyors és gyászos szétpattanását idézheti elő. De a hiénák, épuj mint négy-

meghátrálni. Én teljesítettem az enyémet: lelkiismeretem ez irányban is nyugodt.

Egy izben a véletlen folytán valami összeszólalkozásba keveredtem egy urral. Az illető hatalmas, atléta termetű ember volt. Rendkívül felingerlődt s igen fenyegetőleg viselkedett. Más az én helyemben bátran helyt állott volna, befejezte volna szováltását, sőt talán meg is verekedett volna. Nekem rögtön eszembe ötlött, hogy az esetnek hira mehet, vagy port verhet fel. Ugy beszélhetnének felőlem, mint bátor lovagias férfiúról aki nem ijedt meg a saját árnyékától és becsületeért hősiesen szembe száll a legnagyobb veszéllyel. Szerénységem nem birta el ezt a gondolatot s midőn ellenfelem haragja tetőpontját érte el, a körülálló gunyos kacajja, között, de keblembe nyugodt öntudattal elillantam.

Máskor a ligetben sétáltam. Egyszerre a perzsa sah fogata tünt fel a láthatáron. A kocsit hirtelen megállt. Gyufát kerestek, mert a nagy ur reá akart gyújtani; de gyufája a kíséret egy tagjának sem volt. Már zsebembe nyultam, kezem megfogta a skatulyát. . . . Ekkor hirtelen eszembe ötlött vallami. Egy pillanat alatt kihuztam a kezemet és szinte futva távoztam mellékösvényen.

Ismét legyőztem magamat és a nap és orozslánt természetesen nem kaptam meg.

Folytathatnám e feljegyzéseket. De azt hiszem, hogy egyéniségem képe az eddigiokről is tisztán domborodik ki. S ha halálom után akik olvassák e sorokat, így fognak szólni: — Mily nemes jellem!

Ez lesz pályám legszebb jutalma.

Bátaszéky Lajos.

lábu fajrokonak két csoportokra oszlanak. A kétlábu férphiénákra és óh borzalom . . . a kétlábu női hiénákra. Utóbbiak, különben a közveszélyesek ragadozó fajához is tartoznak. Rikácsoló hangon óhéber jargonvalóságos parázs csatát rögtönöznek, ha a férphiénák az árakat nagyon felverik. Megrohanják a végrehajtót, kikiálltót, dobost és a többi hiénát, szóval minden nekik nem tetsző lényt. És óh mily boldognak érzi magát a végrehajtó, kikiálltó, dobos és az árverésnél jelenlevő ügyvéd, . . . ha ép dobhártyával kerül ki a női hiénák hangcsatájából.

De ha azt gondolja valaki, hogy csak a hiénák licitálnak, az csalatkozik. Árverez ott gyakran betévedt jámbor idegen is. De csak egyszer. Mindjárt mellette terem egy zsaroló hiéna, halak, de jól érthetően a fülebe súgja „adjon egy koronát, akkor nem árverezek“. De ha a gyengéd és többektől megismételt figyelmeztetés nem használ, a gabnakereskedők mintájára ringet csinálnak. És óh a ring . . . az a jámbor, békes betévedt idegen halálát jelenti. Nem vesz akkor senki más mint a hiéna, no meg a hiéna, és aztán megint csak a hiéna

Ha az árverés 9 órára van kitűzve, reggel 7 órakor már életveszélyes ott a közlekedés és ha már az árverés után a bús végrehajtó jelenti, hogy nincs már több elárverezni való a hiénák nagy kitartással ott várakoznak, míg a végrehajtó az ajtót újból elzárja. Csak akkor oszlanak szét.

Az árverésről a kávéházba mennek és ott nem kevesebb lármával a nap eseményeit, az árverés „reel“ és „irreel“ dolgait beszélnek meg.

És így megy ez mindig és mindenütt, hova a hiénák keze csak hozzányulhat.

MOMO.

Kalauz.

1901. február 28. Tisztstély az „Erzsébet“-ben;

március 3. Katonahangverseny a „Grand Hotel Mayer“-ben;

március 3. Az „Ujv. Polg. Magy. Daloskör“ műkedvelői előadása a Dungserszky-féle színházban;

március 4—18. Esküdtszéki tárgyalás.

(Bójt) A rövid farsangnak is bőjt a berekesztése az egypár heti lumpolásnak, mely kevés örömet, kevés házasságot hozott és töménytelen pénzt emésztett meg, most a csöndes megnyugvás, a keresztényi kontempláció volna a következménye. A dolog úgyesen, sőt nagy bölcseséggel van kigondolva. Aki néhány hétig vigadott, az most már komolyodjék meg, éljen a hivatásának és a világi hiúságokról lemondva, komolyságra adja a fejét. Sajnos, a dolognak előre nem látott akadályok gördülnek utjába. Vajjon hogy szálljanak magukban azok és hogy komolyodjanak meg azok, akik nem vigadtak. A bőjt szomorúságából ezuttal egész társadalmi elméletet lehet fölállítani a szegények, éhezők és nyomorultak theoriáit. A bőjt akkor bőjt, ha nagy évések után következik, mikor örökösen nem eszik az ember, akkor koplalásnak és nyomornak hívják. A mostani bőjt ezzel az akkorddal kezdődött. Erről zengenek a kis kápolnák csenketyűi, ezt harsogják a nagy bazilikák öblőshangu harangjai.

(Jégtörő Mátyás.) Vasárnap volt Mátyás napja, a jégtörő Mátyásé, a kiről a hagyomány azt tartja, hogy ha jeget nem talál: hoz; ha pedig jeget talál: visz. Most talált is soknál is többet és tényleg a zord tél helyébe barátságos tavaszi napok jöttek. Ezen időváltást csak örömmel látja mindenki, amint régen remélik ezt azok, a kiknek ez a hideg téli idő nyomorúságot, nélkülözést és influenzát jelentett.

(Katonahangverseny.) Vasárnap, március hó 3-án lesz a „Grand Hotel Mayer“-ben az ezidei első katonai hangverseny. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj 20 kr.

(Vívóest.) A nemrég alakult „Ujvidéki Vívókör“ szombaton, e hó 23-án este 6 órakor zártkörű körvívó versenyt rendezett, melyen a kör tagjai, mintegy 18-an, teljes számban vettek részt. A körvívóverseny I. győztese: Mayer József, II. helyezette: Schwartz Kornél és III. helyezette: Abrányi Gyula lett. A körvívóversenyt nagyszámu hozzáértő közönség nézte végig. A verseny után a kör tagjai a „Grand Hotel Mayer“-ben társasvacsorára gyűltek egybe. A kör vezetősége elhatározta, hogy két hetente vasárnap délután az elmúlt szombaton oly kitünően sikerült körvívóversenyt megismétli.

(A legizletesebb asztalviz.) A legizletesebb asztalviz a „Kristály“ Szent Lukács fürdői hegyiforrás, mely mint egészséges ásványvíz több száz orvos által ajánlva van.

(Lopás.) Grukovits Jása, golubincei lakos vonaton jött a temerini vásárra. Az ujvidéki pályaudvaron sokáig kellett az érkező vonatra várakoznia, és így a vasuti vendéglő III. osztályába ment, hol pár pohár sört fogyasztott el. Fizetésre került a sor, pénztárcájából számláját kiegyenlített és a tárcát a térdére tette. Közvetlenül a vonat indulása előtt nagy tolongás volt a vendéglőben, Grukovics Jása is felkelt helyéről és a tárcát a földre esett. Rozak Adolf pincér-tanonc ezt észrevette, a tárcát felvette és azt elrejtette. Csak hogy Grukovics Jása észrevette a hiányt, a tárcát keresésére indult és minthogy azt meg nem találta, rendőrt hívott, ki viszont a rendőrséget értesítette és a nyomozást megindították. Csak hamar meg is találták a tárcát Rozak Adolf szobájában. A tárcában még 53 frt. 88 kr. volt. A vizsgálatot a tolvaj pincér-tanonc ellen megindították.

(Iskolában.) Mondj egy mondatot, amelyben „nord, ost, süd, west“ szavak előfordulnak. — Nord úr oszt, felveszi szüdre és veszt.

(A tél.) A földművelésügyi minisztterum vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint esütörtök óta a jég- és vízviszonyokban alig történt változás. A Duna felső részén zajlik. A fővárostól lefelé Bajáig áll a jég. Bajától lefelé az egész Duna zajló jéggel van tele. Általában egész folyam adadó jellegű. A Tisza vizmagassága az egész szakaszon közepes, nagy részben erős jégburokkal van fődve és Titelig erősen zajlik.

(A kis hízlelő.) Ha a régi görögök idejében éltünk volna, nagysád bizonyára a szép Helena lett volna. — Igen és maga a trójai faló.

(Átkísérés.) Bakonyi Ferenc zombori asztalos-legény öngyilkossági és gyilkossági kísérletéről lapunk egy régebbi számában már megemlékeztünk. Bakonyi Ferenc ugyanis előbb szeretőjét, azután önmagát revolverrel súlyosan megsebesítette, úgy, hogy mindkettőt a kórházba kellett ápolás végett vinni. Bakonyi már annyira felgyógyult, hogy tegnap már az ügyesség börtönébe is átkísérték. A leány állapota még mindig veszélyes.

(Méhészek és méhkedvelők figyelmébe.) Az Országos Méhészeti Egyesület (Budapest, IX., Köztelek) újabb idő óta a következő kedvezményekben részesíti tagjait minden külön díjazás vagy provízió nélkül. Igen jutányos áron méhköpüket, különféle méhészeti eszközöket, mülép-préseket, mézszállítóedényeket és mézes üvegeket, stb. közvetít — sőt kívánatra mézszállító-edényeket ingyen ad kölcsön. — A tagok méhtermelvényeit a lehető legjobb napiárban díjtalanul közvetíti, az eladási ár teljes biztosítása mellett. Méz- és méhészeti ügyekben tanácsot és utbaigazítást ad, esetleg kívánatra a felszólaló érdekében a vasutaknál eljár. Kellő biztosíték mellett könyvtárából szakkönyveket kölcsönöz. A Méhészeti Kátét, melynek bolti ára 2 korona 34 fillér, 1 korona 34 fillérért adja bérmentve. Mindenféle méhészeti ügyekben utmutatással szolgál. Méhészeti vándor szaktanár kiküldése érdekében kívánatra illetékes helyen eljár. Mézelő fák és növények magvaiból ingyen küld, végül az egyesület szakközlönyét a tagok ingyen kapják, még pedig havonta egy füzet. A tagsági-díj évi 4 korona.

(Ellopott főnyeremény.) A minap állítottak bíróság elé egy Fischer nevű egyént, a ki furfangos módon el akarta lopni jogos tulajdonosa elől a Jásziv-sorsjegyeknek egy 10.000 frtos főnyereményét. Fischer ugyanis azt látta, hogy ez a főnyeremény már évek óta szerepel a fel nem vett nyereményok jegyzékében és okként okoskodott: „Ha a jogos tulajdonos évek óta nem tudja, hogy sorsjegye 10.000 frtot nyert, akkor meglehet, hogy még két évig nem fog a dologra rájönni és ez az idő éppen olégséges, hogy bírói megsemmisítés útján ő kapja meg a 10.000 frtot”. A furfangos csaló ugyan rajtavesztett, mert a jogos tulajdonos épp akkor jelentkezett, a mikor már-már kiadták volna Fischernek a 10.000 frtot, de ez az eset intő példának szolgálhat minden sorsjegybirtokotnak. A kinek sorsjegyei vannak, az el ne mulasztja megnézni a sorsolásokot. De, ha ez nem volna módjában, akkor rendelje meg a Pénzügyi és Tőzsdéi Naptárt, a melyben benne van az osztrák, a magyar és külföldi (egyebek közt a Török-sorsjegyek) sorsjegyeknek mindazon számainak a kimutatása, a melyek az 1900 év végeig kihuzattak, de kifizetésre még bemutatva nincsenek. A hátralékos sorsjegyek ezen nagyfontosságú kimutatásán kívül a Pénzügyi és Tőzsdéi Naptár még egyéb közleményeket is tartalmaz, a melyek mindenkint érdekelhetnek, a kiknek sorsjegyeik vagy más értékpapiraik vannak. A gazdag és változatos tartalomról kiemeljük a következő fejezeteket: A budapesti pénzintézetek története és összes mérlegei. — Az értékpapírok bíróságmegsemmisítéséről szóló törvény és eljárás magyarázata. — Az értékpapírok elővételének ismertetése. — A gabonatőzsde és értéktőzsdei jegyzések népszerű magyarázata. — A különböző értékpapírok. — Állampapírok és nyilvános kölcsönök. — Záloglevelek és kamatozó kötvények. — Elsőbbségi kötvények. — Részvények. — Részvények jegyzési módja. — Kamatmegtérítés. — Sorsjegyek jegyzése. — Nyereményszelvények és nyereményjegyek. — Megengedett és tiltott sorsjegyek. — Pénzmekek. — A tőzsdéi kötés. — Alkuszdíj, jutalék és tőzsdeadó. — Szelvénylevonások. — Jegyzőkö a pupilláris, óvadékképes és katonai házassági biztosítókra alkalmas papiroknak. — Sorsjegyigérvények. — Betű-oros sorsolási naptár az 1901. évre. — Sorsolási havi naptár. A mint e fejezetekből is látni, a naptár szövegi része igen becses közleményeket tartalmaz bankok, takarékpénztárok, szövetkezetek, ipari vállalatok, tisztviselők, ügyvédek, körjegyzők vagyongazdálkodók és mindazok számára, a kik értékpapírokkal bírnak, vagy ilyeneket kezelnek. A Pénzügyi és Tőzsdéi Naptár ára 2 korona. Megrendelhető a kiadónál: Lendvay Sándornál, a Pénzügyi Hirlap szerkesztőjénél, Budapest, VII., Miksa-utca 11.

Selyemtenyésztésünk.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a napokban kapta meg a szegzárdi országos selyemtenyésztési felügyelőség évi jelentését Magyarország selyemtenyésztésének és selyemiparának állapotáról.

A nagy gondnal és alaposággal összeállított jelentés szerint az 1899. évben 2200 községben nyolcvanezeren foglalkoztak selyemtenyésztéssel; 1900. évben pedig 2400 községben terjedt el a selyemtenyésztés és nyolcvannyolcezer termelő család foglalkozott azzal. E szerint a selyemtenyésztés úgy elterjedését, mint a selyemtermelők számát tekintve, jelentékenyen emelkedett. 1899. évben 1.244.000 kiló selymet; 1900. évben 1.354.000 kiló selymet termeltek hazánkban és a selyemtermelésből 1899. évben 3.100.000 koronát, az 1900. évben pedig 3.700.000 koronát; a husz év alatt pedig, a mióta a magyar kormány újonnan szervezte a selyemtermelést, összesen 43.000.000 koronát kerestek a selyemtermelők, kiknek zöme az ország legszegényebb lakósaiból való. Ezen husz év alatt legtöbbet kerestek Bács-Bodrogh vármegye termelői, körülbelül 10 millió koronát; utána következik Torontál-megye 3.900.000 koronával; Temesmegye 3.700.000 koronával; Tolnámegye 1.700.000 koronával és Krassó-Szörénymegye 1.500.000 koronával. Ezt az eredményt, ennek a köznép emelésére oly nagy jelentőséggel bíró kereseti ágának alapfektetését jóformán az állam minden megterhelése nélkül érték el. A selyemtenyésztés majdnem egészen kifizette magát, a mennyibe az államnak került.

Erre nézve a jelentésből igen tanulságos felvilágosítást nyerünk. — Az évi zárószámok szerint az államkincstár a selyemtenyésztés meghonosítására 40.291.605 koronát fordított. Ebből az előlegről a selyemtenyésztési felügyelőség eddig már készpénzben, visszafizetett a kincstárnak 34.448.685 koronát. Ezenkívül ingatlanokban és felszerelésekben 4.321.635 koronaérték fekszik; az állami selyemgyárak beruházási értéke 540.000 korona. A selyemtenyésztési felügyelőség tehát közel áll feladatának megoldásához, a melyre vállalkozott, hogy ugyanis az államkincstártól a selyemtenyésztés céljaira nyert előlegeket teljesen visszafizeti. Eddig fizetetlen maradt 981.284 korona. De a mai normális viszonyok mellett ennek az összegnek visszafizetése is előreláthatólag biztosítva van. Ezzel az összeggel is csak azért maradt hátralékban a selyemtenyésztési felügyelőség, mivel az 1895—97-iki években a selyem ára a világpiacon az előbbi árakhoz képest körülbelül 40 százalékkal esett. A selyemtenyésztési intézet működése pedig azon alapszik, hogy az intézet ingyen adja a termelőnek a petét, valamint gondoskodik a szederfák szaporodásáról; viszont ennek fejében 10—15 százalékkal olcsóbban váltja be a gubót a termelőktől, mint a mennyiért aztán eladja a gubótermést a világpiacon. Az említett években azonban egyszerre annyira leszállott a gubó ára a selyempiacon, hogy az intézet kénytelen volt a gubót a beváltási áron jóval alacsonyabban eladni. Utóbb pedig még a gubók beváltási árát is kénytelen volt leszállítani E miatt aztán a tenyésztők egy része fel is hagyott a selyemtermeléssel. Most azonban, miután a gubó-beváltási árak ismét javulnak, kezdenek újból visszatérni a selyemtermeléshez. Így tehát, kerek számban szólva, a 100.000 selyemtermelő család mintegy a saját erejéből teremtette meg ezt a jelentékeny kereseti ágat és az ország ezen legszegényebb néprétegei a selyemtenyésztés meghonosításánál jóformán nélkülöztek az állam anyagi támogatását, melyre különben szükség lett volna; és így az állam ezt az összeget más dazdasági ágak meghonosítására fordíhatta. Éppen azért fenmaradt és fokozottabb az államnak kötelessége az irányban, hogy a selyemtenyésztők munkáját megkönnyítse és a selyemtermelőkre nézve munkájukat minél jövedelmezőbbé tegye, hogy így a selyemtermelőnek a selyemtermelés meghonosítására hozott anyagi áldozataik mellett, jelentékeny hasznuk is maradjon. Ezt pedig csakis úgy érhetjük el, ha minél több szederfa áll a termelők rendelkezésére.

Ebből a célból iparkodni kell, hogy első sorban a közutakat ültessük be szederfákkal a legnagyobb mértékben; továbbá a vármegyék gondoskodjanak arról, hogy a közterületekre kiültetett szederfák meg is maradjanak, kellőleg ápoltságban. A felügyelőség jelentéséből az is kitűnik, hogy az intézet husz éves fennállása alatt 2.772.718 szederfát ültetett ki a közterületekre, de sajnos ennek husz százaléka sincs meg és ez a gondozás és ápolás, felügyelet, ellenőrzés hiányosságának tulajdonítható. Pedig, ha ezek az intézet által kiültetett szederfák mind megvolnának, úgy ma kétszer annyi gubót termelnénk, mint a mennyit tényleg termelünk és a tenyésztők évenként 8—9 millió koronát kereshetnének a selymen. Mert selymünk is még jobb minőségű lenne, mivel csak a jól táplált hernyó képes erős és ruganyos selymet fenni. Ha lesz elegendő szederfa, úgy az intézet hamarosan elérhetné célját, annyira kifejlesztvén a selyemtenyésztést, hogy az már az állami gyámokodás alól kiszabadulva, átmehetne a magánvállalkozásba. Ez már azután hazánkban a selyemtenyésztés végleges meggyökeresedését jelentené.

Mindehhez pedig elégséges szederfa kell és arról való gondoskodás, hogy ne csak a kiültetett szederfák maradjanak meg, hanem lehetőleg szaporítsanak. E célból a jelentés a vármegyékhez fordul és ezeket a legmelegebben felkéri a selyemtenyésztés ügyének támogatására és felkéri a felügyelőség a me-

gyeket arra, hogy a közutak szélét, valamint a özterületeket, ha nem is egészen, de legalább nagy részben szederfákkal ültessék be és azokra nagyobb gondot fordítsanak, hogy esek a fák meg is maradjanak. Egyedül az elégséges szederfa állománytól függően a selyemtenyésztés jövője, úgy annak sorsa a vármegyék kezében van letéve.

A selyemtenyésztés történetben nevezetes esemény lett, hogy Győrött felállították a negyedik állami selyemgyárat. Ezt a győri gyárat, miként a pancsovait és ujvidékit, elsőrangú külföldi cégnek adták bérbe. A tolnai gyárat azonban az intézet a saját kezelésében tartja meg, a szükséges gyári személyzet kiképzése végett.

Az érdekes és tanulságos jelentés végén különösen kiemelik Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek érdemeit, ki a selyemtenyésztést mindig igen melegen felkarolta és támogatta; az 1795—97-iki válságos éveken szerencsésen átsegítette. Legujabban pedig olz célszerű intézkedést tett, hogy attól a legszebb eredmény várható. Ugyanis Darányi miniszter elrendelte, hogy az állami erdészeti hivatal évenként nagymennyiségű, milliókra menő szederfacsemetét bocsássonak a selyemtenyésztők rendelkezésére, tudva azt, miként az egész selyemtenyésztés attól függ, hogy legyen elég szederfa.

Irodalom.

A magyar kereszttyénség. Alig fél éve, hogy Magyarország megülte a kereszttyénség hódításának nagy ünnepét. Kevés emléke maradt ránk, a kereszttyénség első századainak. A nagy átalakulás nehezen talált utat a pusztai néphez, melynek harcias ösvallása, háborus multja, harckedvelő nomád élete sokban ellene mondott a békességes, csöndes vallásnak, mely melőzte a régi véres áldozatok ünnepélyes jeleneit. Sokáig égett még az áldozat tüze az erdők belsejében, a források fejeinél, az áldozat kővön, melynek tövében a fehér ló piros vére összefolyt a patak ezüst vizével. Hiába vette kezébe a keresztet a szent király, ki koronáját s koronájával országát a Boldogságos Szűznek áldozta fel, hiába nyírták le befont hajukat a vezérek, hiába mosta a keresztviz a vitézek üstökös homlokát, a szivekben még a pogányság tanyázott s szelleme vissza-vissza járt Thonusoba sírjától kísérténi. Emlék alig maradt ránk ebből a korból. Az első fatemplomok elpusztultak, itt ott találni meg alapfalait az első köegyházaknak. Pécsen Rómer Flóris egy ó-kereszttyén sírkamrát talált, melynek mennyezete és falai ki vannak festve. Sok helyütt lehullt már a nagy időt látott vakolat, de a kép középső része ép, színeit elevenen megtartotta az idő, kivehetni a négy fejtes a szalaggal átkötött csokrokat, a kis piros virágokat, melyek vagy 800 esztendeje nyílnak a föld alatt, a nedves, hideg falon. Ezt a nagyérdemű régi műemléket hű reproductióban adja most közzé Henszelmann után a Nagy Képes Világtörténet, mely nagy buzgalommal és tetemes áldozatokkal keresi fel és közli a régi műemlékeket, a legujabb technika vívmányai szerint.

A nagy vállalatot legkitünőbb tudósaink írják, szerkesztője pedig Marczali Henrik egyetemi tanár, akadémikus, általános, általánosan ismert író. Az egész nagy mű tizenkét kötetet tesz ki. A negyedik kötetet dr. Borovszky Samu akadémikus írta, a népvándorlás és honfoglalásunk jónévű tudósa. Az iszlámról szóló részt pedig dr. Goldziher Ignác, az európai hírv magyar orientalista. Egy kötet ára di-zkötésben 16 kor. Kapható füzetenként (a 60 fill.) és havi részletfizetésre is a kiadó társulatnál, Révai Testvérek Irod. Int. Részvénytársaságnál, Budapest. VIII., Üllői-ut 18. Most a 91—92. füzet jelent meg.

Közgazdaság.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Az időjárás szigorúan téli, fagy és hó gyors folyamatban követték egymást, mindennek dacára az üzlet, különösen a hét vége felé megélénkült és ismét a vöröshere mag vette át a vezető szerepet, melyből nagy mennyiségek vásároltattak. Bármilyen is legyen az időjárás, itt az ideje annak, amikor a gazdának szükséglete beszerzéséről gondoskodni kell, s különösen ott, hol a készlet nagyobb mennyiségű, nem akarja magát senki esetleges elkésett beszerzésnek kitenni.

Luczernamag is aránylag jó keletű volt és ha a forgalom mennyiségileg nem is volt oly nagy, mint vöröshere magé, úgy ez könnyen leli magyarázatát abban, hogy a luczernamag vetési ideje sokkal későbbi.

Bükköny és baltaczim továbbra is erősen kerestettek, míg muharmag iránt az érdeklődés nyugodtabb volt. Külföldi jelentések majdnem egyhangulag akként szólnak, hogy a vörös heremag készletek már igen korlátoztak, különösen öregszemű és szép színű áruban. A forgalom a külföldön is, dacára a tartós s szokatlanul erős fagyoknak általában kielégítő. Amerikában a még meglévő csekély készletek régi és új vörös heréből rövidesen el fognak fogyni és általában azon nézet uralkodik, hogy bevitelhez kell majd folyamodniok.

Jegyzések 50 kilónként Budapesten érte:

Vörös lóhere elsőrendű öregszemű kor.	68—70
Vörös lóhere középminőségű	62—64
Vörös lóhere gyengébb minőségű	52—60
Luczerna magyar elsőrendű	46—48
Luczerna magyar középminőségű	42—45
Muharmag	8—8 1/2
Baltaczim	13—14 1/2
Bükköny	8 1/2—9 1/2

Kiadó laptulajdonos:
Dr. Nemes Sándor.

334, 468, 480, 517 s 518 1901.
végrh. szám

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbíróság 1901. évi V. 21, 1, 87, 99, s Sp. II. 27/5. számú végzése következtében Glász Sándor, Leitersdorf s társa, Litzmann Ignác, Schlichter Mór és Rosenzweig Samuel javára — Marity Gyoka ujvidéki lakos ellen 826 kor. 80 fil., 400 kor., 751 kor. 38 fil., 1077 kor. 59 fil. és 816 kor. 66 fil. s jár. erejéig Ujvidéken fogatosított kielégítési és biztosítási végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2715 kor. becsült következő ingóságok u. m.: kész férfiruhák, szövetek és más ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbíróság 1901. évi V. 1/4, 21/3, 87/3, 99/3 s Sp. II. 27/6. számú végzése folytán 826 kor. 80 fil., 400 kor., 751 kor. 38 fil., 1077 kor. 59 fil. és 816 kor. 66 fil. tőkék, ezeknek kamatai, 1/8% váltódíj és költségekkel erejéig Ujvidéken alperes üzletében leendő eszközzésére **1901. évi márczius hó 6. napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az

érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidéken, 1901. évi február hó 23-ik napján.

Basch Sándor
kir. bír. végrehajtó.

4036. szám
kig. 1901.

Fűzvevessző eladási hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező 1243 kat. hold kiterjedésű nemes fűztelep vessző termése fajok szerint elkülönített parcellánként, f. évi márczius hó 9. napján reggel 9 órakor a helyszínen megtartandó nyilvános szóbeli árverésen eladás alá kerül, a közelebbi feltételek a városi tanácsnál megtekinthetők.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa, 1901. évi február hó 21-én.

Petzy Popovits István s. k.
kir. tanácsos, polgármester.

TÉLI MENETREND.

Érvényes 1900. évi október hó 1-étől.

	Személy vonat		Vegyes vonat		Gyos vonat		Vegyes vonat	
	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
Budapest ind.	10	20	7	35			2	40
Szabadka érk.	4	05	12	33			5	47
" ind.	5	40	1	22	4	—	5	56
Hegyeshy. Feketeh. érk.	6	57	2	42	5	42	6	42
" ind.	7	02	2	44	5	46	6	42
Verbász érk.	7	17	3	—	6	05	6	55
" ind.	7	22	3	05			6	56
Ujvidék érk.	8	29	4	06			7	41
" ind.	8	36	4	14			7	48
India érk.	9	42	5	22			8	34
Zimony érk.	10	51	6	31			9	20
" ind.	11	12	6	55			9	35
Belgrád érk.	11	22	7	05			9	45
Belgrád ind.	4	15	7	55			5	32
Zimony érk.	4	26	8	06			5	40
" ind.	4	58	8	37			6	11
India ind.	6	15	9	43			6	57
Ujvidék érk.	7	31	10	45			7	43
" ind.	7	51	10	52			7	50
Verbász érk.	8	56	11	45			8	32
" ind.	9	01	11	48	5	30	8	33
Hegyeshy. Feketeh. érk.	9	19	12	05	5	51	8	45
" ind.	9	22	12	06	5	54	8	46
Szabadka érk.	10	48	1	21	7	37	9	34
" ind.	11	50	1	57			9	46
Budapest érk.	7	05	6	40			1	05

Hegyeshy. Feketeh. ind. 8⁴⁴ d. e. — 7²² este.
Kula " 9⁴⁴ " — 8⁰¹ " "
Torzsa " 10¹⁴ " — 8²⁷ " "
Palánka " 11¹⁸ " — 9⁵⁵ " "
Palánka ind. 5⁰⁴ reggel — 3²⁸ d. u.
Torzsa " 6⁴⁷ " — 5⁰⁰ " "
Kula " 7¹⁷ " — 5⁴⁴ " "
Hegyeshy. Feketeh. " 7⁵¹ " — 6¹⁸ este

A dupla fekete vonalak éjjeli időt jeleznek.

13677. szám.
tkv. 1900.

Árverési hirdetményi kivonat.

A titeli kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Brüll M. ujvidéki kereskedő cég végrehajtónak Kuzmánov Milos gyurgyevói lakos végrehajtást szenvedett ellen 680 kor. tőke és jár. iránt folytatott végrehajtási ügyében a titeli kir. bíróság mint tkvi hatóság területén a gyurgyevói 2254. lapsztkyben Kuzmánov Milos nevében álló 319. sz. ház 378 □-öl házhely 420 kor. becsárban nyilvános árverés útján el fog adatni.

Határnapul 1901. évi márczius hó 9-ik napjának d. e. 10 órája Gyurgyevó községhez tartozó kiterjedésű ingatlan ezen határnapon a becsáron alul is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 10% venni szándékozók készpénzben vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és 1881. évi 3333. sz. I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 160. §-a értelmében bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltató kötelesek.

Vevő köteles a vételárát 3 egyenlő részletben és pedig az elsőt 15 nap, a másodikt 30 nap és a harmadikat 45 nap alatt mindég az árverés napjától számított 5% kamatokkal a titeli kir. adóhivatalnál lefizetni.

Titelen, 1900. december 19-én.

Ján s. k.
kir. aljbír.

MED. UNIV.
Dr. Deák
egyetemes orvostudor
FOGORVOS
lakik **Fő-utcza 3. sz.**
(Dimovics-féle házban.)

M.K. ÉS...
VEGYTAN...
KRISTÁLY
...
ASVANYVIZ
...
ETKEZŐ KÖZT...
Több száz kiváló orvos által ajánlva.
A legizletesebb és legolcsóbb asványviz.
Kapható minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Hirschenhauser Benő könyvnyomdája Ujvidéken.